

לעילוי נשמת
ה"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: כח התפילה

פרשת בא

בס"ד | גליון מס' 517

איזה איחור גרם לתרומה כפולה ומכופלת?

בעצם היום הזה יצאו... מארץ מצרים! (י"ב, מ"א)

התפילה בציבור פותחת את רצון לקיבול תפילותינו, כי כשהתפילה היא 'תפילת רבים', יש לה כח סגולי ייחודי, שגם אם התפילה אינה בשלמות הכוונה כראוי - בכח הרבים היא מפלסת את דרכה לכסא הכבוד, ובזכות הציבור היא מעניקה לנו מלוא חופניים טובה וישועה.

וכך כותב החפץ חיים 'ז"ל בברזו אותו פירסם בשנת תרע"ד, כי אין לשער לכמה ישועות גדולות ונפלאות היו זוכים בני ישראל, אילו היו מתכנסים כל הקהל לתפילה בציבור שלוש פעמים ביום. כי התפילה בציבור מעוררת רחמי שמים גדולים, שבכוחם אף להציל אלפי אנשים ממוות!, ובוודאי לזכות את כולנו בישועות גדולות, רוב נחת ושובע שמחות!

תפילה במנין עשויה לקחת יותר זמן, עלולה ליצור עיכוב בל"ז, לפעמים לצאת בשעה מאוחרת כדי למצוא מנין לתפילת מעריב זה באמת קשה - אך ההבנה כי התפילה שלנו במנין יוצרת מהפך בעולם, כשמבינים שהתפילה הבודדת שלנו - כשהיא מתחברת עם תפילות נוספות - הופכת למכפילת כח להביא חיים וברכה בעולם ולמנוע גזירות קשות ורעות - הרגליים כבר ירוצו לתפילה בציבור, כי זה כל כך כדאי ומשנה חיים!

הבה ניקח את המסר הזה אל ליבנו. הבה נפנים כמה כדאי להוסיף ולהתפלל, להעתיך ולזעוק, במנין, בציבור, עם כח תפילת הרבים הפותחת שביל ישרי לבוא יולם, ופותחת לנו בחזרה השפעות שמימיות יקרות. תפילה היא הכלי המרכזי להורדת השפע, וככל שנרבה בתפילה - כך נובטח יותר שפע וברכה, אושר והצלחה, וחיים טובים ומאושרים!

מגע שהוריד חודשים לטמיון...

היה זה לפני קרוב לשלוש מאות שנה, באוקראינה הרחוקה. כבר שלושה ימים שהעגלה נוסעת, הסוסים דוהרים במרץ רב. הרה"ק רבי דוד מניקוליב ז"ל יושב בעגלה, משגיח בשבע עיניים על החביות שלצידו, דרוך וזהיר. לפי החשבון, בעוד כמה ימים ייכנסו לשערי העיר מעז'בז', ואז יגיע המסע לסיומו ושליחתו החשובה תגיע לקיצה, בהצלחה מרנינה ומשמחת במיוחד...

כבר כשהוטלה עליו השליחות, חש רבי דוד אחריות כבדה רובצת על כתפיו. ידוע ידע כי רבו הבעל שם טוב ז"ל מהדר מאוד ביין העולה על שולחנו, ולכן כה נרגש כשהוטלה עליו המשימה החשובה, לנסוע לעיר טילנשט שבסרביה, לקנות שם אשכולות ענבים משובחים, לטפל בתהליך הסחיטה וההתססה ביקבים הטובים שבעיר, כל זאת, מתוך אחריות והשגחה מוקפדת על כשרות היין בכל שלבי ייצורו, לוודא שיהיה ראוי לעלות על שולחנו של הבעל שם טוב הקדוש.

חודשים התעכב רבי דוד בדרכו. יראת רבו היתה עליו, ולפיכך השיגח היטב על היין בכל שלבי ייצורו. בעצמו פיקח על כל פרט בייצור היין ובשמירתו, מלווה בעיניים בוחנות את סחיטת הענבים וניקוז המיץ לחביות, בדרך להתססתו והפיכתו ליין. כשהיין המהודר היה מוכן, שב רבי דוד ועלה על העגלה, כשחביות היין המהודרות, שופרא דשופרא, עמו. עתה, בדרך חזור, עודו עומד ומשגיח על החביות לבל ייפגעו או יישברו מטלטולי הדרך, הביצות הטובעניות והשלג הנוקש במרץ על גג העגלה.

פרשת השבוע הנוכחי, מתעדת את הסיפור הנצחי העומד ביסוד קיומו של עם ישראל, הוא סיפור יציאת מצרים. לאחר השעבוד המייסר והמכות הקשות שהונחתו על פרעה, מתרחש הנס האלוקי הפלאי, מופת לדורות עולם, כשבעיצומו של יום יוצאים 600,000 יהודים ובני משפחותיהם, נגאלים מעבדות לחרות ומשעבוד לגאולה, בנס מופתי דרמטי וחסר תקדים.

זהו סיומה של גלות מצרים. אחרי 210 שנים תחת סורג ובריח של פרעה, יוצאים בני ישראל ממצרים בראש מורם וברכוש גדול, לא כנמלטים מהשבי אלא כנגאלים ויוצאים לחרות עולם. זו הגאולה הגדולה ביותר שחווה עם אי פעם, ולכן סיפורו ממשיך לתפוס מקום מרכזי בחיינו עד ימינו אנו, מבטיח את קיומנו הנצחי וגאולתנו המובטחת.

הגלות והשעבוד במצרים, כולנו יודעים, החלו באותה הבטחה מפורסמת של בורא עולם לאברהם אבינו, 'ידוע תדע כי גר יהיה זרעך... ועבדום ועינו אותם'. בברית בין הבתרים התבשר אברהם כי זרעו עתיד להיות כבוש ומשועבד תחת עול זר למשך תקופה ממושכת, ובסיומה קיבל בשורה אלוקית 'אחרי כן ייצאו ברכוש גדול' - כי בני ישראל מובטחים ועתידים להיגאל, ולצאת מהחשיכה לאור גדול.

דווקא לכן, עולה מיד השאלה: הרי לאורך כל התהליך, בתיאור השעבוד הקשה בפרך, מספרת התורה על צעקת בני ישראל. לאורך כל תקופת הגלות, משה רבינו מרבה להתפלל. בראשית פרשת וראא, אומר הקב"ה כי שמע את נאקת בני ישראל, ואותה צעקה נמשכת גם בתפילות בני ישראל על שפת ים סוף. והשאלה זועקת: הרי בני ישראל הובטחו לגאולה, גלות מצרים היתה מוגבלת בזמן, למה הוצרכו לכל כך הרבה תפילות? מדוע הפסוק מכתיר את התפילה כמובילה לגאולתם?

ה'חפץ חיים' ז"ל בספרו עה"ת בפרשת שמות, חושף תגלית דרמטית ומעוררת מחשבה: אף שהיתה הבטחה אלוקית מפורשת! למרות שזמן קץ הגלות הגיע! בני ישראל כבר היו אמורים להשתחרר ממצרים! אך אם לא היו מתפללים - לא היו יוצאים, למרות כל אלה! רק התפילה, צעקתם מעומק הלב, זעקתם העמוקה מתוך קושי השעבוד - רק זה מה שבפועל הוציא את בני ישראל ממצרים, רק בזכות התפילה נגאלו!

הדבר מחייב מחשבה והתבוננות: בנוהג שבעולם, אנו עלולים לחשוב שתפילה נועדה רק כדי לבקש משהו שאיננו זכאים לו, להשיג הישג שאיננו ראויים לו. כביכול, אנו מבקשים על משהו שלא מגיע לנו, ובכל זאת אנו מבקשים לזכות בו. התגלית הזו חושפת, שגם כאשר אנו זכאים ומובטחים, וגם כאשר יש הבטחה אלוקית מפורשת, כדי לממש אותה ולזכות במובטח בפועל - נדרשת תפילה כדי לזכות, לקבל, להשיג, להיוושע.

כלומר, גם יהודי שמובטח לו משהו, נגזר עליו להיות חכם, מוכשר, מוצלח או עשיר, משמים נקבע כבר כי יהיה בריא וילדי יהיו טובים ומחונכים והוא עתיד לרוב נחת, בורא עולם כבר גזר עליו את כל הטוב שבעולם - עדיין יש לכל זה תנאי מקדים וקריטי, שרק בהתקיימו יזכה האדם לממש את כל הטוב הזה. כרטיס הכניסה לעולם הטוב, הוא תפילה!

וכדי שהתפילה תתקבל ותזכה אותנו במה שנבקש, כדאי שתינשא ב'עת רצון', בזמן מסוגל. חז"ל קובעים כי 'אימתי עת רצון - בשעה שהציבור מתפלל', כלומר,

כוחה של אמה

אל מעונו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל, נכנס יהודי ופרש מיד את מועקת לבו: 'רבי ומורי', אמר בתחינה, 'זכיתי בבית מלא ילדים קטנים צוהלים ושמחים. אני מבקש ברכה כי יגדלו לתפארת לתורה ויראת שמים, שאזכה לרוות מהם רוב נחת!'

השיב לו הסטייפלער: 'זכי בברכות בלבד מחנכים ילדים? והלא דרושים אינספור תחנונים ותפילות, בקשות ודמעות!' 'ניחא', השיב אותו יהודי, 'אך איני מרגיש ראוי לתפילה כה חשובה... יתפלל נא הרב עלי, הן מי כמוהו יכול לכוון בתפילה למען צאצאיי...'

הגיב לו הסטייפלער בחיך: 'צא ואמור לרעייתך, לך ובקש ממנה שתתפלל על ילדיך. בזכות דמעותיהן של נשות ישראל הצדקניות זוכים לנחת מהילדים, זו הדרך ואין בלתה!'

הדבר הכי חשוב לנו, הצלחת הילדים שלנו, תלוי בתפילת האימהות, בדמעותיהן של נשות ישראל. כשהידיים עסוקות, בין כביסה לגיהוץ, בדרך משטיפת הכלים אל בין הסירים, נצלו נא כל הזדמנות להעתיך על הילדים, להתפלל עליהם. כי דמעה אחת של אמה יהודיה למען ילדיה - יכולה להביא אותם לפסגת ההצלחה, ולזכות בדורות של נחת יהודית נשאפת!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטובל לעילוי נשמת

הרה"ח הקדוש רבי פתחיה סעלישער בן הרה"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

איחור משתלם במיוחד...

המצב הכלכלי הקשה בישיבת פוניבז' הצעירה, כבר לא היה בגדר סוד. ראש הישיבה ומקימה, הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, התהלך כשענת דאגה חופפת על פניו המאירות. מיום ליום הלך המצב הכספי בישיבה והחמיר, וראש הישיבה ארו את חפציו ויצא ללונדון, למסע גיוס כספים לטובת הישיבה. רבי יעקב רוזנהיים - נשיא אגודת ישראל באותם ימים, התנדב לסייע לו, והבטיח להסדיר פגישה עם אחד הגבירים הגדולים בעיר.

כשהגיע ללונדון, הודיעו רבי יעקב: 'הגביר הזה, הוא איש עסקים טרוד מאוד, ובכלל לא קל להשיג אצלו פגישה. מחר בבוקר הוא מתעתד לצאת למסע ארוך, ולכן יש להספיק את הפגישה טרם צאתו. לפיכך סיכמנו כי הפגישה תיערך מחר, בשעה 7:45 בבוקר בדיוק, ברציף תחנת הרכבת. הגביר אמור לצאת ברכבת של השעה 8:00, והפגישה תיערך רבע שעה קודם לכן, ברציף.'

ראש הישיבה תכנן את היום בהתאם, וביקש לעלות על יצועו מוקדם, כדי להספיק להשכים קום לתפילה במנין הראשון, ולהתייצב בתחנת הרכבת בשעה היעודה. אלא שרבים צבאו על דלתו, ביקשו להתייעץ ולשוחח עמו, ורק בשעת לפנות בוקר עלה על יצועו...

כשהתעורר, הבחין שהשעה כבר מאוחרת, את המנין הראשון הוא כבר איחר. השעה הייתה 7:00, הוא עוד יכול להספיק להתפלל ביחידות ולהגיע לרציף בזמן, להספיק את הפגישה עם הגביר בשעה 7:45, כפי שסוככם. אבל האם יוותר על תפילה במנין - תפילה בציבור?

בתוך לבו, התחוללה מלחמה של ממש. מצד אחד - הוא יכול להספיק להתפלל ביחידות, ולהגיע לפגישה בזמן. הגביר המדובר כבר יודע את מטרות, ולבטח הכין תרומה הגונה, ואפשר שיצליח לגייס ממנו אפילו יותר... מצד שני - כיצד יוותר על התפילה במנין? כיצד יעלה בדעתו כי תצמח תועלת מתפילה ביחידות, כשהוא יכול להתפלל בציבור בעוד שעה קלה, במחיר הפסד הפגישה עם הגביר?

המאבק נמשך כמה שניות. הישיבה - בה השקיע את כל חייו, לה הקריב את כל ימיו והתמסר אליה בכל יישותו, עמדה עתה על כף המאזניים. מצבה הכלכלי כבי רע, הפגישה עם הגביר עשויה להציל אותה! אך תפילה במנין, תפילה במנין, יהודי לא מוותר על תפילה במנין!

לבסוף, התאזר הרב כהנמן בגבורה ופנה לבית הכנסת. התפלל בנחת ובמתינות במנין השני, וכשסיים, השעון הורה על השעה 8:30 בבוקר. 'השתדלות צריך לעשות', הרהר, ועשה את דרכו לתחנת הרכבת, מודע לעובדה שהסיכויים לפגוש את הגביר אפסיים, שכן הוא כבר יצא ברכבת של שמונה...

הוא מגיע לרציף, ובולש בעיניו וימינה ושמאלה בחוסר אמון. לפתע, הוא מבחין באותו גביר רץ אל הרציף, מתנשם ומתנשף, סמוק עד תנוכי אוזניו וכל מבטו אומר בושה וכלימה. עוד הרב כהנמן עומד ומשתאה על הופעת הגביר הגיע רק עתה, ומיד הגביר פותח בהתנצלות: 'סלח לי ראש הישיבה על ההמתנה הממושכת... קיויתי להספיק את הרכבת הקודמת אך לא עלה בידי...' - אומר הגביר, חוזר ומבקש את סליחת ראש הישיבה...

וראש הישיבה, אפילו לא הספיק לומר שגם הוא הגיע רק עכשיו, והתעכב כדי להתפלל במנין. הגביר היה כה נסער, לבו פתוח כאולם והוא ממחר להעניק תרומה הגונה וגדושה, גבוהה בהרבה מהצפוי, שהספיקה לכלכלת הישיבה לתקופה ממושכת...

כשחזר הרב כהנמן ארצה, נשא דברים בהיכל הישיבה והרעים בקולו: 'ראו נא ראו, תלמידי יקרים, מהו כוחה של תפילה בציבור! הן אם הייתי מתפלל ביחידות וממחר לרציף - הייתי רואה כי הגביר איננו, וסב על עקבותי בפחי נפש... בזכות התפילה בציבור איחרת לרציף כפי שהגביר איחר, וזכיתי בתרומה הגונה וגדושה, גבוהה ממה שציפיתי!'

הסיפור המופיע, בספר 'הבוטח', פותח מבט מחודש על גודל כוחה של התפילה בציבור. בוודאי שכולנו מקפידים על כך בשגרה, אך המאבק הוא דווקא בגרעי הלחץ, בזמנים שאנו ממחרים, כשמסתחולל מאבק בין להספיק משהו חשוב לתפילה בציבור - - -

ברגע הזה, הבה נראה את תמונתו של הרב מפוניבז', בוחר להפסיד פגישה עם גביר שיכול להציל את הישיבה, רק כדי להתפלל בציבור. ועד כמה זה היה כדאי ומשתלם, כי מתפילה בציבור לא מפסידים, אפשר רק להרויח!

יש בתפילה בציבור גם סגולה לעשירות, וכפי שביאר בעל ה'כתב סופר' זי"ע על הפסוק 'ולעבדו בכל לבבכם', שכאשר התפילה נערכת כראוי, בציבור ובכח תפילת הרבים, מובטחת הפרנסה ככתוב אחר כך: 'ונתתי מטר ארצכם... ואכלת ושבעת... כי לפעמים התפילה בציבור מעכבת פגישה עסקית חשובה, עשויה לגרום לאיחור לעבודה, אך ההצלחה בפרנסה מובטחת דווקא בזכותה, בכח התפילה בציבור!'

הבה נקבל על עצמנו להקפיד שבעתיים על התפילה בציבור, גם בעיתות לחץ ובזמנים עמוסים, גם כשצריך להספיק הרבה וגם כשאנו מאוד טרודים. תפילה בציבור מפלסת את דרכה לכסא הכבוד, ותמיד נגלה לבסוף שהשתלמה שבעתיים, וזיכתה אותנו במילוי כל משאלות ליבנו לטובה ולברכה!

לבסוף, הגיעה העגלה בשלום למעז'בוז', ודמתה כמורקדת בחוצות העיר, משמחתו הגואה של רבי דוד. בסיפוק הביט אל השמים הפרושים ממעל, מודה בלבו לבורא עולם בהתרגשות יתירה על שהצליח לקיים את רצון רבו בצורה המיטבית ביותר, ולהביא עד הנה את היין הכשר ממרחקים. הנה הוא כבר ניצב על מפתח צפרו של רבו, והבעל שם טוב יוצא לקראתו לקדמו בברכת 'ברוכים הבאים', מרוצה ושמוח על היין המהודר שהגיע הנה ברוב עמל ויגיעה...

אלא שבאותו רגע ממש, התנער רבי דוד משמחתו בבעתה. מול העגלה התקרב קוזק גדל מידות, רכוב על סוס, ומבט נחוש וניצוץ של שנהא יוקד בעיניו. הקוזק חסם את הדרך בפני העגלה, ולבו של רבי דוד צנח בתוכו, שפתיו נקשו באימה ופחד. בשבריר שניה הבין, כי אם הקוזק יגע ביין היקר - באותו רגע תיפסל כשרות היין שיהפוך לייין נסך, וכל המאמץ הגדול, השליחות החשובה, ההתרגשות העצומה וההצלחה המרשימה - הכל יירד לטמיון בין רגע...

'מה יש לך שם?' - זעק הקוזק למולו, 'מה אתה מברייח שם? וכי אינך יודע שחל איסור לייבא הנה שיכר מבחוץ? מה יש בחביות הללו?' - צווח הקוזק בחמת זעם. רבי דוד נתקף בפחד, אך ידע כי הרגעים הבאים קריטיים ביותר, והתעשת במהירות: 'אדוני היקר, חלילה לי מלהמרות את הוראות החוק. חביות אלו של יין הן ולא של שיכר חלילה!' השיב רבי דוד כששפתיו רועדות...

אלא שהקוזק הרשע לא נרגע, וכהרף עין, לנגד עיני הנדהמות של רבי דוד, קפץ מסוסו האביר וניתר ישר אל תוככי העגלה, כשהוא קובע: 'אבדוק מיד אם כנים דבריך!' הוא שלף את חרבו מנדנה ופתח את אחת החביות, הביט ביין הצלול והריח ממנו מלוא ריאותיו, כשרבי דוד מביט בו באימה...

'באמת זה נראה יין' - אמר הקוזק בחיך מתרחב והוסיף, 'אך אבדוק זאת סופית' - אמר וטבל את אצבעו ביין האיקותי, פעם ועוד פעם, חבית אחת חבית. 'נכון, אישר הקוזק, 'יין הוא זה ולא שיכר!' קבע שנית, ומיהר לקפוץ בחזרה לסוסו ולדרכו, מוותר את רבי דוד אבל וחפזי ראש, על יד החביות שהפכו לייין נסך...

זקות ארוכות עמד רבי דוד, המום ושבור לב. את רוב יגיעתו ומיטב מאמציו השקיע ביין הזה, שייצא כשר ומהודר במיוחד. ועתה, שוד ושר, ברגע האחרון, בעומדו כבר על יד רבו, אחרי חודשים של עבודה והשגחה צמודה, ברגע אחד ירד כל עמלו לטמיון והיין אינו ראוי לשימוש!

רגליו כשלו, פניו נפלו, מפיו נפלטה אנחה קולנית והוא פרץ בככי מר. לא היה צורך לתאר בפני רבו מה קרה, שכן הוא הביט וראה בעצמו... לא נותר לו אלא לתאר את המאורעות הרבים שחלפו עליו, כיצד נסע, כמה טרח ויגע לאורך תהליך הייצור, כמה השגיח על החביות ושמר עליהן כבבת עינו. הוא הוסיף לתאר את שמחתו והתרגשותו עם הגעתו למעז'בוז', ועתה כבר מדוע הוא כה שבור ומאוכזב מהפגישה הקצרה עם הקוזק הרשע, אשר נגע ביין ואסרו בשתייה...

'על מה נענשתי כך?' פרצה מפיו של רבי דוד זעקת שבר, 'בגין מה מגיע לי כזאת? למה לא זכיתי להשלים את מלאכתי באמונה ולהביא את החביות כתיקנן, מהודרות בתכלית לשולחנו של רבי? מדוע על אף מאמציי הכנים ומסירותי המופלגת - בשניה האחרונה נכשלה המשימה והמסע כולו ירד לטמיון?!' - שאל כשדמעות לחות זולגות מעיניו...

הבעל שם טוב נשא אליו את עיניו הקדושות, והשיב: 'בני יקירי, יגעת בכל נפשך, טרחת כה רבות, באמת השקעת כל מאמץ אפשרי, אך אולי כאן הבעיה... יותר מדי מאמצים ופעולות הושקעו בשמירת היין, ופחות מדי בתפילה נרגשת ותחנונים מהלב לשלמו של היין וכשרותו המוקפדת! התאמצת כה הרבה בכוחותיך, אך לא הקדשת מספיק כוחות לתפילה להצלחת שליחותך וליד השם שחשתי בעדך!'

אך מאמציך לא באמת ירדו לטמיון, המשיך הבעל שם טוב ועודדו, 'כדאי כל המסע והמאמץ כדי להפנים את המסר: ההשתדלות חשובה, המאמץ ראוי, אך העיקר הוא להתפלל, לזעוק ולבקש. כי רק כך - המאמצים יצליחו ויישאו פרי!'

סיפור זה, המובא בספר 'בסוד עבדיך', בא ללמדנו: לפעמים אדם עושה כל מאמץ, משקיע הון עתק בהשקעה כלשהי, את ימיו ולילותיו הוא מקריב למען חינוך ילדיו, ולוקח אינסוף תוספי תזונה להטבת בריאותו. כל זה טוב ויפה ומועיל ונחוץ - אם מתלווה לזה תפילה, אם לצד כל השתדלויותיו ומאמציו - הוא מוסיף ומתפלל שבור עולם יעזור לו.

אף אם נגזר על האדם כי יצליח במעשיו, ואף אם יתאמץ וישתדל ככל יכולתו, ישנו תנאי מקדים להצלחה והוא התפילה, ההכרעה האמתית תלויה בתפילה. רק בהקדשת מירב ומיטב תשומת הלב לתפילה מעומק הלב וזעקה עיקשת ככוונה ובהתלהבות להצלחת המאמצים, רק אז המאמץ יצליח ויביא את התוצאות הרצויות.

הבה ניקח את המסר הזה אל ליבנו, נשיגן ונפנים אותו היטב. הבה נרבה להתפלל על הדברים החשובים לנו, נתפלל על הצלחתנו, על הלימודים שלנו, על הילדים, על הבריאות, על הפרנסה, על החיים - כי רק עם תפילה נרגשת ימלא ה' כל משאלות ליבנו לטובה ולברכה!

משיעוריו של מגיד השיעור הרא"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס